

Čurnova Francka.

(Črtica, spisal F. S. Pavletov.)

I.

Prav za cerkvijo je stala majhna hišica. Na starikavi s slamo pokriti strehi je iz zelenega mahu pogajjala trava in na robih ob strani so se bili naselili vrabci. Nad hišo je visela stara hruška in njene krivenčaste veje in tako saj nekoliko branila streho pred burjo, ki bi jo bila sicer raznesla na vse štiri strani.

Okna so bila majhna, tuintam zalepljena s papirjem, in vrata so začrnela od dima. Sploh: vse je kazalo, da se Čurnovim ne godi prav dobro. In res se jim ni, odkar je umrl oče. Prej se je še živelo. Francki, stara je bila kakih osem let, so se zdeli oni dnevi, ko so živeli še oče, kakor nebesa. — No, seveda misliti si morate, da Francka ni bila bogvé kako prebrisana in premetena, ampak nasprotno. — Torej ni čuda, da je primerjala nebesa veliki hiši, tako veliki, kakor je Rebernikarjeva tam na bregu. In v tej hiši je Bog hišni oče, Marija mati. Po vsej hiši stojé miza pri mizi in na njih polne sklede mlečne kaše in riža. Angelci pa nosijo na mizo in strežejo pridnim otrokom. Da, ravno tako si je Francka predstavljala nebesa in nič drugače.

Slabo se je godilo Francki že tako v otročjih letih in o tem je pričal njen obraz, ki je bil bleđ in suh. A ni bila suha radi učenja — o, nikakor ne. Saj se niti učila ni. V šolo je hodila pač celi dve leti, toda ni poznala druge črke kakor črko: f. In še to si je bila tako čudno zapomnila.

Le poslušajte! — Nek večer je bilo, ko so prišli mati od sosedu, kjer so delali in stem zaslužili nekaj krajcarjev za silo. In začudili so se, ko so dobili Francko sedečo na ognjišču. Na glavi je držala abecednik in z rokama je tiščala od zgoraj na platnice.

„Kaj pa delaš?“

„Oh, — ta a b c mi noče v glavo.“ — Govorila je prav počasi in zategnjeno. „Že dolgo časa sedim tukaj in pritiskam žnjim na glavo, da bi se odbila, pa

se noče. V šoli so rekli danes gospod učitelj, da sem „zabita“.

„Pojdi, pojdi prismoda! Zakaj pa ne paziš v šoli, kaj delajo gospod učitelj?“

„O, ja. Saj jih zmirom gledam, kako usta odpirajo in zapirajo. Včasih poskusim sama, nato se mi pa smejejo.“

„Prav imajo!“

„A danes so rekli, da bom zaprta, če ne bom znala jutri ‚abc‘.“

„No, počakaj, da zakurim in pristavim večerjo k ognju, potlej ti bom že pomagala, da se boš ložje naučila.“

In res, ko je zaplapolal ogenj, so sedli mati poleg nje, Francka je odprla abecednik in gledala mater.

„Vidiš, ta okrogla, zgrbljena črka kakor korenina, je *a*. Reci *a*!“

„Ja.“

„Ne ‚ja‘ ampak ‚a‘.“

„*a*.“

Nato sta šli dalje in po dolgem trudu sta prišli do črke „f“. „Ta-le kakor kljuka od dežnika zvita črka je „f“. A Francka nikakor ni mogla ponoviti. Ni šlo, pa ni šlo. Naposled so se mati zmislili na fižol, ki se je kuhal v lončku.

„No, kaj pa je to-le v loncu?“

„Fižol. Kaj je že kuhan?“

„Tih! Vidiš, kar na fižol se spomni, pa boš lahko povedala, kakšna je ta črka.“

Mejtem je začel fižol vreti in mati niso več utegnili učiti jo. Trudni so bili. Po večerji so legli spat. In Francka tudi. A celo noč se ji je sanjalo samo o „fižolu“.

Drugo jutro je šla v šolo. A vse one črke, ki se jih je bila naučila, so bile izginile. Le „fižol“ ji je hodil na misel. Celo pot do šole je šepetala predse: fižol — fižol ...

In v šoli so jo poklicali gospod učitelj:

„No, Francka, povej, kaj si se naučila.“

Francka pa je še vedno mislila na svoj „fižol“, zato se je odrezala krepko:

„Fižol.“

In tedaj, da bi jih videli vse te drobne glavice v šoli, kako so se premaknile, kakor žitno klasje na polji, kadar potegne veter. Druga k drugi so se nag-nile in nastal je smeh in krik, kakor na vasi pri igri.

Od onega dne pa Francka ni hodila več v šolo. Gospod učitelj so uvideli, da je nezmožna za učenje, zato so jo spustili domov.

In kdo je bil bolj vesel nego Francka. Saj ni imela nikoli nič skrbi in nadloge več s tistim „abc“.

II.

Res, da je bila Francka nekoliko neumna, toda bila je pridna, ubogljiva deklica. Nikdar ni žalila ma-tere, vse, karkoli so ji rekli, tega se je držala.

A da ljubi svojo mater, to je pokazala tedaj, ko so bili oboleli.

Tako-le bolj v začetku spomladi je bilo. Tri leta potem, ko je bila izostala iz šole. Vreme je bilo otožno, deževno. Po cestah so se delale umazane kaluže vsled snega, ki se je topil. In tuintam je začelo deževati, pa zopet prenehalo. Čurnova mati pa so ležali v mrzli sobici bolni, že tretji dan. Ni bila mehka postelja, slama se je kazala pri zglavju. In da slama ni mehko ležišče, to vé oni, ki je že ležal na nji. Mrazilo jih je in glava jih je bolela že drugi dan.

Francka pa je sedela pri postelji in pazila na vsak njihov giblje. Niti premaknila se ni, akoravno jo je zeblo v bose noge. Ni imela črevljev. Pač, imela jih je, a prsti so lahko radovedno gledali v svet

„Francka, tako nekam slabo mi je, ali bi šla k Rebernikarjevi gospe po malo juhe? — Radi ti jo bodo dali, kar prosi jih.“

„O da, mati, prav rada grem.“

Vzela je lonček in hitela na prosto.

Deževalo je. Precej debele, goste kaplje so padale. A Francka ni pazila na to. Misel, da so mati lačni in da jih bode topla juha pogrela, in da bodo gotovo ozdraveli, ta misel ji je dala moč, ko je hitela. V raz-trgane čevljičke ji je prihajala mokrota, dež jo je bil

v razkriti obraz in tanka obleka se je močila. Stresalo jo je po vsem životu, a ni šla domov. Hitela je po dežju, kolikor je mogla. In kako jih bode juha pokrepčala! Zdelo se ji je, takoj jim bo odleglo. In hitela je.

Popolnoma premočena, je prihitela k Rebernikarjevim.

Ob straneh jo je zbadalo, kakor z iglami in njeno dihanje je bilo urno, neenakomerno. V drobni obrazek je rdela in bledela.

„Gospa. — — Mati — so — bolni — in prosijo nekoliko juhe.“

„Kaj pa jim je?“ je vprašala Rebernikarjeva gospa sočutno.

„Ne vem. Zebe jih in glava jih boli.“

„Jera! Vzemi lonček in napolni ga z juho. Deni tudi kos mesa notri. Potem pa pojdi s Francko in poglej, kako in kaj“, so se obrnili do dekleta, ki je pomivala posodo.

In nekaj trenutkov pozneje sta šli obe po rebri nizdoli proti Čurnovim. A Francka je čutila, kako jo zebe. Drobni zobki so ji šklebetali in treslo jo je kakor v mrzlici. In pri vsaki stopinji so se ji delale črne pege pred očmi. Jera je šla precej hitro in komaj jo je dohajala. No, naposled sta prišli do Čurnovih.

„Francka, imaš skledico?“

„O da —. Tam le!“ Sama se skoro ni mogla prestopiti, neka utrujenost se je je lotevala.

„Daj sem! Sedaj pa drži nekoliko časa, da bom vzdignila mater in ogrnila.“

Francka je prijela skledico, a je ni mogla držati. Zato jo je položila na stol. Sama pa se je oprla ob posteljo. Oprijeti se je morala.

Jera je bila dvignila mater na postelji, podložila trdo blazino, dela skledico z juho in mesom prednje na posteljo in z levico jih je oprijela, da bi ložje sedeli.

In materi je odleglo. Takoj nato so zaspali trdo. Krepka in močna juha jih je segrela . . .

„Franica! Le še drevi pridi. Mater pa pusti, naj spijo.“ Po teh besedah je bila Jera odšla. Francka je zlezla na peč in se ogrnila z veliko ruto. Bila je tako

trudna, zmučena, da je komaj prilezla na peč. In od tedaj ni več vstala.

Mati so bili ozdraveli, a Francka je bila bolna na smrt.

Prehladila se je bila, in lotila se je je davica. V enem tednu jo je vzelo.

Na odru je ležala, bleda smehljajočega obraza. Bila je bleda kakor zvončki in marjetice, ki so ležali po odru ...

Njena dušica pa je splavala nad oblake in potrkala na nebeška vrata ...

Sedaj pa srečna Francka že dobro vé, kakšna so nebesa, da nebeško veselje pač ni tako, kakor si je nekdam tako nerodno mislila, ko je bila še prav majhna.

A bila je res dobro, pridno dekletce, ki je iz ljubezni do matere, dasi nevede, dala svoje življenje ...

